

2011

STEENOVEN

Resultaten archeologisch
onderzoek Steenoven 8, Oedelem
(Beernem)

Dieter Verwerft

Opdrachtgever:

Stal Genin

Titel:

Archeologisch onderzoek Steenoven 8, Oedelem (Beernem)

Locatie:

Oedelem (Beernem)

Periode:

18 Oktober 2011

Versie:

Eindrapport

Auteurs:

Dieter Verwerft

Raakvlak:

Komvest 45

8000 Brugge

T +32 [0]50 44 50 44

F +32 [0]50 61 63 67

E info@raakvlak.be

www raakvlak.be

Veldmedewerkers:

Serge Van Lieferinge, Regy Poppe

Met de medewerkng van:

Roland De Cock, Jan Huyghe, Jari Hinsch Mikkelsen, Nico Inslegers

1.	Inleiding.....	4
2.	Historische situering	5
3.	Bodemkundige situering	6
4.	Archeologische resultaten.....	8
5.	Besluit	9
6.	Bibliografie	9

1. Inleiding

Naar aanleiding van de bouw van loopstallen en een loods voor hooi en stro voert Raakvlak op 18 oktober 2011 een archeologisch proefonderzoek uit op de terreinen van Stal Genin, Steenoven 8 te Oedelem. Het onderzoek heeft tot doel het inventariseren en waarderen van potentieel archeologisch erfgoed, dat door de geplande werken wordt verstoord. De resultaten worden geëvalueerd om de voordien ongekende, archeologische waarde van het bodemarchief vast te stellen en indien nodig een vervolgonderzoek in de vorm van een opgraving aan te bevelen.

Fig. 1: Het projectgebied in het rood aangeduid op de kadasterkaart

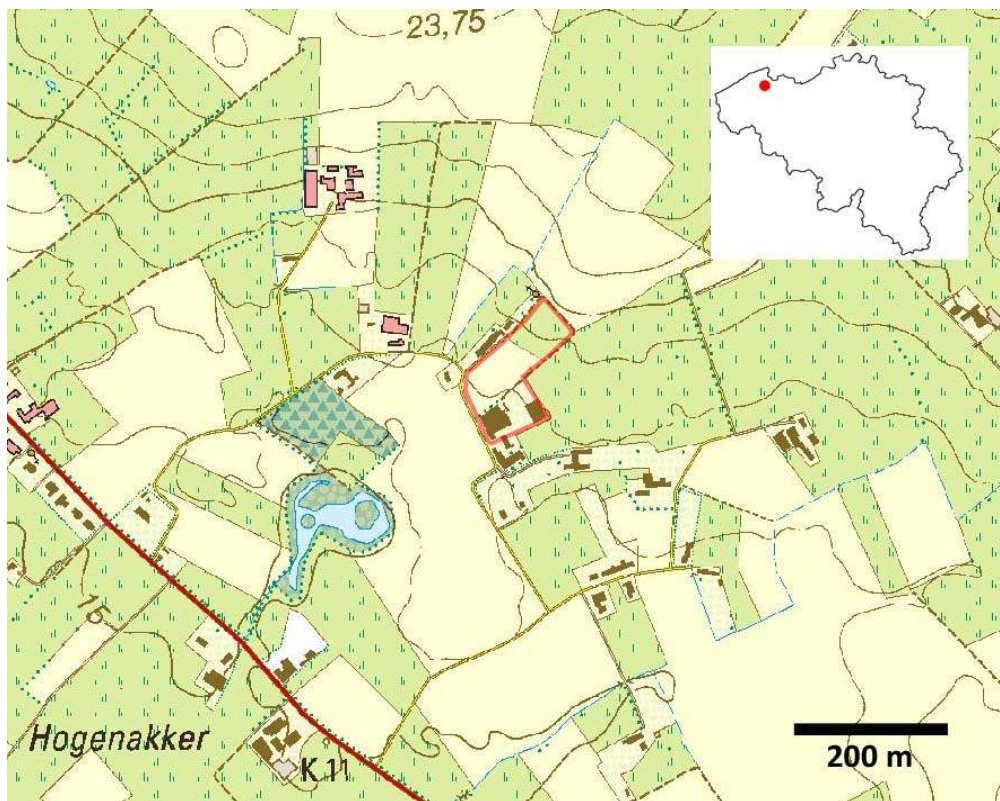

Fig. 2: Het projectgebied aangeduid in het rood op de topografische kaart 1:10.000 (bron: GISWEST)

2. Historische situering

Steenbakkerijen vormen eeuwenlang een belangrijke nijverheid in Oedelem. De nederzetting wordt vaak geciteerd als baksteen- of dakpanleverancier van verschillende imposante gebouwen in de Brugse binnenstad (zoals de Onze-Lieve-Vrouwe-Kerk). Deze nijverheid kent zijn oorsprong in de vroege middeleeuwen en krijgt zelfs een industrieel karakter in de 'Tuileries de Briqueteries d'Oedelem', maar verdwijnt in 1962, met de sluiting van laatstgenoemde. Het toponiem Steenoven herinnert ons aan deze rijke geschiedenis. De Centraal Archeologische Inventaris (CAI) vermeldt de nabijheid van steenbakkerijen binnen de lus die Steenoven beschrijft. Ten zuiden van het projectgebied liggen enkele circulaire structuren.

De geraadpleegde cartografische bronnen reikten ons geen nieuwe informatie aan. Op de zogenaamde 'Kabinetskaart' van de hand van Ferraris, opgesteld tussen 1770 en 1777, figureert slecht een gedeelte van Steenoven. De weg ligt tussen een gesloten akkerlandschap en loofbos (zie fig. 3). De Atlas der Buurtwegen (1840) vermeldt zelfs dat kleine stuk niet (zie fig. 4).

Fig. 3: Projectgebied op de Kabinetskaart (Steenoven aangeduid in het rood)

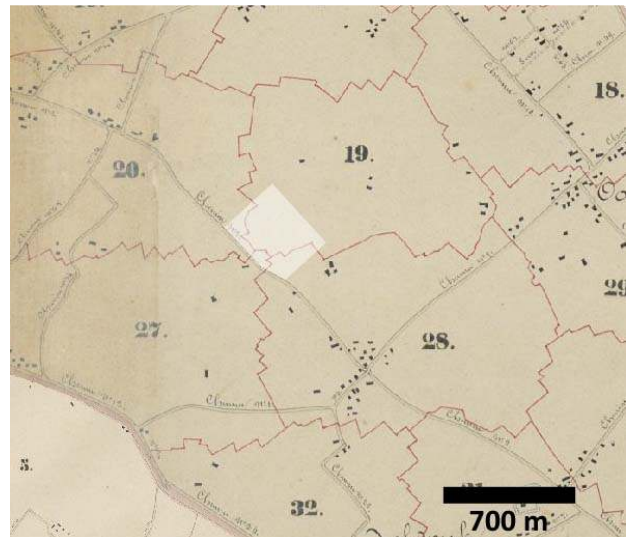

Fig. 4: Verwachte locatie Steenoven p de Atlas der Buurtwegen

3. Bodemkundige situering

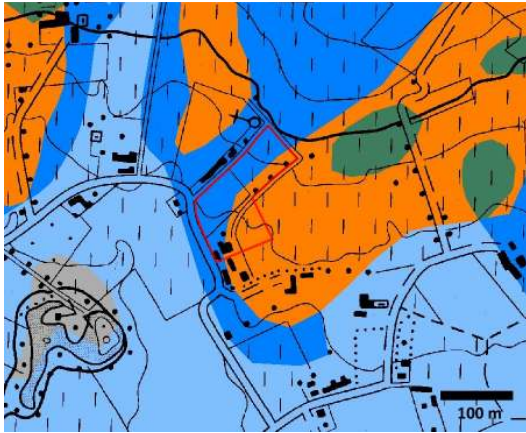

Fig. 5: Projectgebied aangeduid in het rood op de bodemkaart GISWEST)

De bodemkaart onderscheidt twee bodemklassen binnen het onderzoeksterrein: natte tot zeer natte stuwwatergronden met een lichte zandleem rustend op kleisubstraat (uPlp) en natte tot zeer natte stuwwatergronden met een kleige textuur rustend op kleisubstraat (Eip) (zie fig. 5).

Volgens de Lithoprofieltypekaart van de quartaire afzettingen ligt ons projectgebied tegen de grens tussen diachrone zandige hellingssedimenten en fluvioperiglaciaal faciës, binnen de laatste. Deze vertoont afwisselingen en combinaties van klei en leem over zand tot grindhoudend grof zand (onderaan). Dit faciës (die het sediment binnen een bepaald

afzettingmilieu plaatst) is gevormd door verwilderde rivieren tijdens de laatste ijstijd, waarin sedimentaccumulatie- en erosie elkaar afwisselen (DE MOOR, 1994, 21).

Op het digitale hoogtemodel (DHM) zien we een opduiking ten noorden en ten oosten van Steenoven (zie fig. 6). Deze wordt de Oedelemberg genoemd. Deze 'berg' is niet meer of minder dan een dekzandrug. Die dekzandrug bestaat uit de zandige hellingssedimenten hierboven besproken.

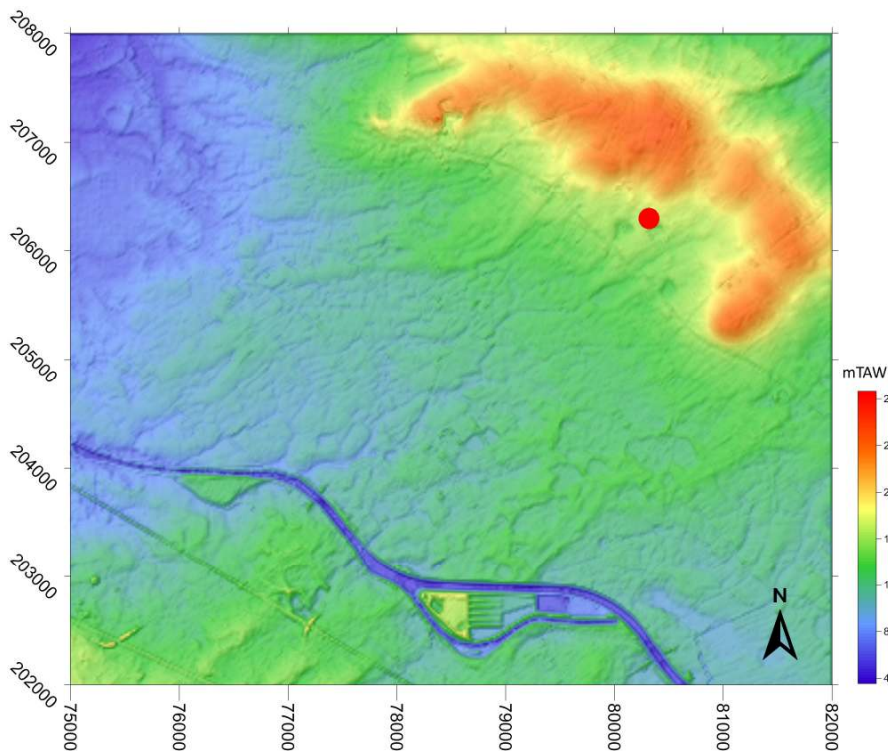

Fig. 6: Projectgebied op het DHM

Om deze gegevens aan te vullen plaatsen we één profiel in het noordelijke uiterste van de proefsleuf (zie fig. 7). Dit profiel vertoont de originele opbouw: een oude ploeglaag (H1), lemig zand (H2a), een zandige lens, waarschijnlijk stuifzand (H2b) en een kleiën substraat (H3). De grens tussen de ploeglaag en het lemige zand is zo goed als onzichtbaar door de hoge graad van bioturbatie. Dit wijst erop dat deze bodem al zeer lang in gebruik is als weiland. De klei vertoont sporen van verwerking (oranje vlekken). Dit proces resulteert in een veel stabielere klei die minder water draagt, perfect voor steenbakkers.

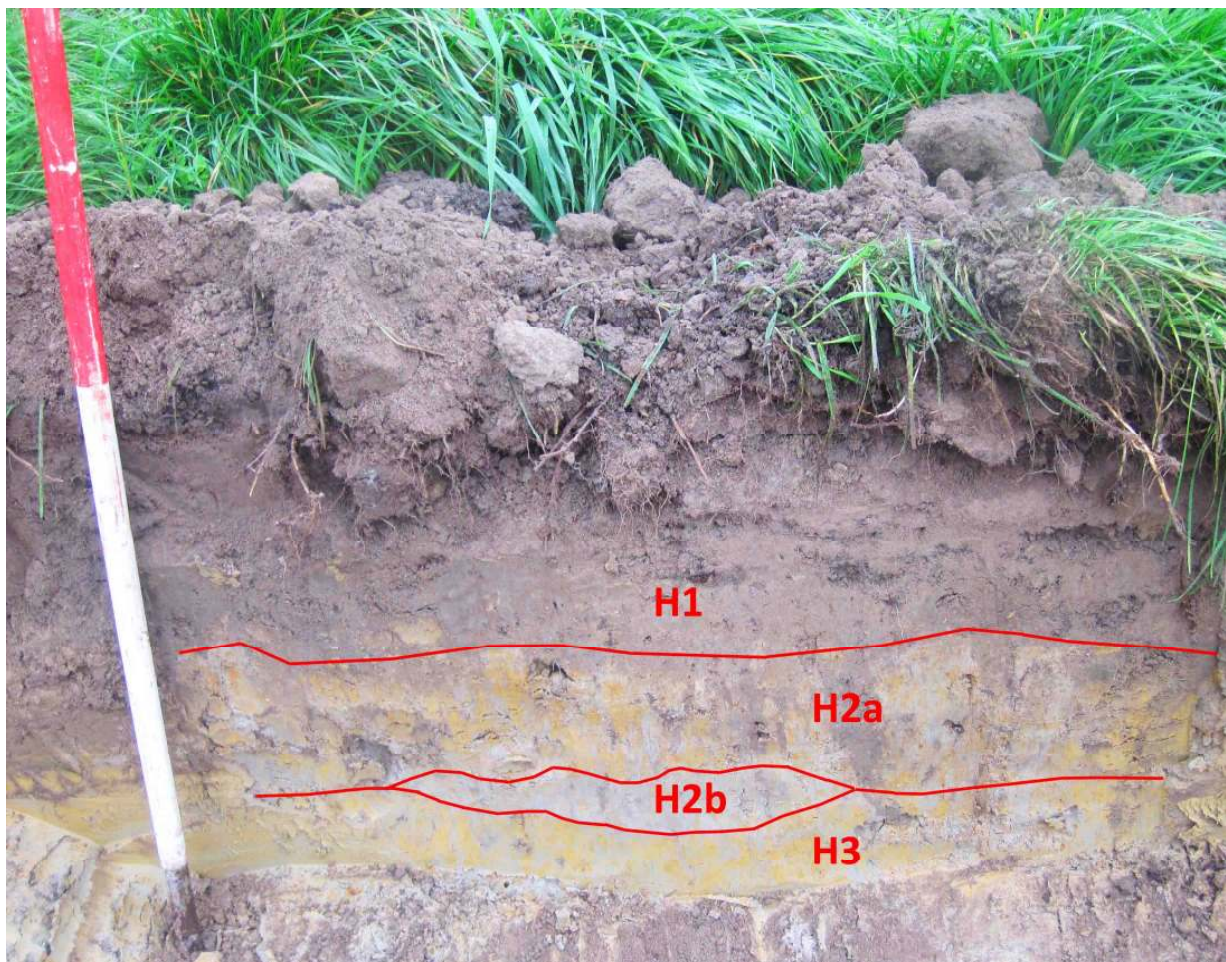

Fig. 7: Profiel

4. Archeologische resultaten

Op de toekomstige locatie van de paardenstal trekken we één doorlopend sleuf met een lengte van 60 m. Deze 1,6 m brede sleuf was gemiddeld 30 cm diep.

Het proefonderzoek leverde geen enkel spoor op. De hele proefsleuf heeft een gelijkaardige bodemopbouw zoals hierboven beschreven. Deze opbouw is over de gehele lengte onverstoord. Alhoewel de klei hier ruim voorhanden is, zoekt men de grondstof voor de baksteenproductie elders.

De enige vondsten tijdens het proefonderzoek komen uit de ploeglaag. Wat betreft het aardewerk gaat het om een fragment van de tuit van een tuitpotn uit de 12^e-13^e eeuw en enkele wandscherven, allemaal in grijs aardewerk.

Daarnaast vallen vooral twee patronen op. Het eerste patroon is nog geladen als we hem vinden en wordt dus met de nodige voorzichtigheid behandelt (zie fig. 9). Het gaat hier om een 8x50

mm Lebel patroon. Dit patroon is het eerste ter wereld dat gebruik maakt van rookzwak kruit. Dit kruit, Poudre B genaamd, is uitgevonden door Paul Vieille in 1884. Door zijn gunstige eigenschappen, de grotere energie en kleinere slijtage van het wapen, zou het al snel door legers wereldwijd worden overgenomen. Het slaghoedje draagt het opschrift "ART. D 2 A. VIS. S 15". Dit patroon stamt dus uit de Eerste Wereldoorlog en is hoogstwaarschijnlijk afgevuurd met het Lebel geweer, de standaard in het Franse leger tussen 1887 en 1920.

Het twee patroon is reeds afgevuurd (zie fig. 10). Onderaan op het slaghoedje staat "FNB 7.62 82" en een kruisje. Dit kruisje wijst op de NAVO, die 7.62 mm als het standaard kaliber heeft gekozen. De kogel dateert uit 1982 en werd mogelijk tijdens een oefening (als losse flodder) afgevuurd.

Fig. 8: Sfeerbeeld

Fig. 9: Vondst: 8mm Lebel Patroon

Fig. 10: Vondst: 7.62mm FN NATO patroon

5. **Besluit**

Het proefonderzoek levert geen enkel archeologisch relevant spoor op. Een vervolgonderzoek is niet vereist.

6. **Bibliografie**

DE MOOR G. en VAN DE VELDE D., *Toelichting bij de Quartairgeologische Kaart, kaartblad 13 Brugge*, Gent, 1994, 103p